

גליון ל"ט
ויחז

באר אברהם

להפצת אור תורתו ותולדותיו
מבאר של הצדיק המופלא פועל הישועות
הרה"ק ר' אברהם מקנעהניטש
בהרה"ק ר' יהודה צבי (הטני) מסטרעטין (מנו"כ בעיר בודאפעשט)

על פי הבאר

כרע רבינ באריה וכלביא מי יקימנו (ט, ט)

כאמור בצל רבינו הרה"ק ר' יהודה צבי השני מסטרעטין זי"ע (אבי רבינו הק' מקנעהניטש זי"ע) הסתופפו גם פשוטי העם המרובים ורבינו היה יורד מפסגות מדרגותיו הגבוהים אל דרגתם ומצבם ומסר את כל כוחותיו עבור אנשים אלו לשמוע מה בפייהם ולהיות להם לאחיעזר ואחיסמך בכל כוחותיו. וכך היה רבינו מפרש, "ואנחנו נחלץ חושים לפני בני ישראל" - הפי' שצריך למסור כל החושים בכדי להיטיב לבני ישראל.

לעומת זה היו גדולי תורה והוראה רבים שנמנו על עדת חסידי סטרעטין מאז ומקדם וגם אצל רבינו זי"ע היה קיבוץ גדול מחבורת גאונים ותלמידי חכמים אלו. ביניהם יש למנות את ש"ב הגה"צ ר' פינחס חיים טויב אב"ד ראזדיל, ש"ב הגה"צ ר' אברהם מרדכי טויב אב"ד סאטוב, הגה"ת ר' יחיאל מיכל היבנער אב"ד ניזנוב, הגה"צ ר' ישראל לנדא ראב"ד זלאטשוב, הגה"צ ר' שבתי ליפשיץ ראב"ד אורשיווא ועוד רבנים, דינים ומורי צדק, שכולם כאחד הסתופפו בצל קדשו של רבינו והתבטלו אליו בביטול גמור.

גם לאנשי מעשה מפורסמים שהיו מופלגים בעבודה ובחסידות היתה חסידות סטרעטין כאבן המושכת מקדם, ואכן בצל רבינו שבזמנו גדלה והצליחה העדה ועשתה פרי, נתרבו מאוד בני העלייה אשר קבלו מרותו. וסיפר כ"ק אדמו"ר ר' צבי הירש מקרעטשניף זי"ע, שהיה ידוע שלהרה"ק ר' יהודה הערש השני היו ת"ק חסידים שהתעטרו במלבוש 'ווייסע זאקן' שהיה נדיר ביותר באותו הזמן.

שאר גדולי וצדיקי הדור שחיו בימיו הכירו ברום דרגתו וכיבדותו כערכו הרם ורבינו היה בקשרי ידידות ואהבה עם רובם ככולם. מהם ידועים הרה"ק מבעלזא, טשארטקוב, קאמארנא, ציעשנוב, אלעסק, דאלינא, בורשטין ועוד. כמו כן נשתמרו תיעודים שונים מאסיפות גדולי הדור בהם נטל רבינו חלק לגדור גדר ולעמוד בפרץ עם שאר גדולי וגאוני הדור.

אפשר לבאר כוונת הכתוב על פי אמרתו של הרה"ק רבי מאיר'ל מפרימישלאן זי"ע * על מה שסמך הרמ"א בהלכות השכמת הבוקר את הגהות "ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב", על דברי מרן המחבר שכתב "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו" (שו"ע או"ח א, א), והקשה שלכאורה אין הגיה זו שייכת כאן אלא בהלכות ערבית, שאז היה לו להרמ"א להגיה ולהוסיף "ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב", ולא כאן בהלכות השכמת הבוקר.

ואמר הרה"ק מפרימישלאן כי כוונת הרמ"א שהדרך להגיע למעלה זו שיתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, אין ביד האדם לקיים זאת אלא עי"י זה שבשכבו ידע לפני מי הוא שוכב, ואז יעלה בידו להתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, כי אם אינו שוכב כארי אלא כחמור, ללא קבלת עול מלכות שמים הראויה, לא יעלה בידו לעמוד כאריה אלא יקום כחמור, ורק אם בשכבו ישכב כארי וידע לפני מי הוא שוכב, אז יעלה בידו לעמוד בבוקר כאריה.

וזה שאמר הכתוב **כרע רבינ באריה** - ר"ל כי אם בעת שהאדם כורע לשכב הוא שוכב כאריה, אזי - **וכלביא מי יקימנו**, בעת אשר יתעורר בבוקר בבוקר יקום כלביא להתגבר לעבודת בוראו יתברך.

וכמו כן אמר בלעם (במדבר כג, כד) "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף", היינו שטעם הדבר שהם עם אשר קמים כארי וכלביא ומתגברים לעבודתו יתברך, אין זה אלא לפי שלא ישכב עד יאכל טרף, שטרם שהם שוכבים הם קוראים קריאת שמע, ויודעים לפני מי הם שוכבים, לכן הם קמים ומתנשאים כארי וכלביא.

(נד אברהם ויחז)

^א אהובא בדברי יחזקאל (רמזי תהלים ד"ה כי טוב) זול"ק: אם זכרתיך על יצועי וגו' כמו שהיה מרגלא בפומא דהצה"ק מו"ה מאיר זלה"ה מפרימישלאן דהשו"ע (או"ח סי' א) התחיל בזה הלשון: 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, וכתב הרמ"א ז"ל: 'ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב', ולכאורה קשה להמחבר מדבר מענין עמידה, ולמה ידבר הרמ"א עתה מענין שכיבה שהוא דבר אחר, ומה ירצה הרמ"א בזה. אלא שהיה קשה להרמ"א, דהמחבר כתב בסתם 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו', דמי ראה איש ששוכב את עצמו לישן כסוס שיתגבר כארי בבוקר לעמוד וכו', הלא אם ילך לשכוב כסוס יעמוד גם כן כסוס, אלא אם ישכוב א"ע כארי יתגבר כארי לעמוד, ולכן כתב הרמ"א פירושו: 'ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב', ואז 'יתגבר כארי לעמוד' כו'. ובה פ"י שם את הפסוק (תהלים ג, ז) "אם זכרתיך על יצועי - באשמורת אהגה בך" עי"ש. וזה פ"י גם הכ' באשר תליני אלון" שהכל תלוי באופן הלינה.

^ב וראה בספר עמוד העבודה (ליקוטים שבסוף הספר עמ' רכט) ויש בנותן טעם לציין לזה גם מש"כ בארא דפרקא (ס' רה).

מבאר הישועות

גם בשבוע זה הגיעו לידי המערכת כמה עובדות וסיפורים מאת אחינו בני ישראל אשר נסעו להשתטח ולהעטיר על ציון המצוינת של רבינו ז"ל ע"ע בעיר בודאפעשט ונושעו בישועות גדולות זמן קצר אחרי תפילתם שם, ונציג עובדא אחת בענייני זיווגים שבהם התפרסם במיוחד רוב חילו וכוחו של רבינו כפי שהבאנו כמה פעמים.

כאן המקום לבקש מאת אלו שזכו לראות ישועה ע"י כח התפילה שם או ע"י עשיית נחת רוח לנשמת רבינו דרך הפצת דברי תורתו ובשאר דרכים, לפנות למערכת ולפרסם העובדא לטובת הציבור ולזיכוי הרבים.

מספר הבה"ח ב.י. ני"ו:

לקראת יו"ד של רבינו הק' החל בכ"ח בתמוז, נודעה לי גודל הסגולה להתפלל על מקום מנוחת רבינו ע"י הגליונות ושאר הפרסומים שנעשו ע"י המערכת וחפצתי אף אני לזכות במליץ יושר כרבינו לפעול בעבורי שידוך במהרה.

סדרתי נסיעה לקברי צדיקים באונגארין ופתחנו בתפילה על קבר רבינו ז"ל ע"ש העתרתי במיוחד שאזכה למצוא זיווג הגון בקרוב.

שבנו לביתנו ואחר זמן קצר הציעו שידוך כליל המעלות, ובסייעתא דשמיא מרובה עוד טרם פרוס שנת תשע"ד כבר הייתי חתן בשעה טובה ומוצלחת עב"ג שחתי.

רבינו נטמן בבה"ח הארטאדאקסי בבודא.
לתועלת הנוסעים כתובת הציון היא:
Csörsz u. 55, 1124 Budapest
בשביל המרכזי בצד ימין קברו של הגאון רבי קאפיל רייך אב"ד בודאפעשט, בהמשך בשורה יותר פנימית מצד ימין קבר רבינו.

הגליון יו"ל בסיועו של
מו"ח ר' צבי יצחק לאנגער שליט"א
נכד רבינו ז"ל ע"ע

הוא הגבר אשר נטל על שכמו את זכות הפצת דברי תורתו של זקינו רבינו הק' ז"ל ע"ע

הוצאות הגליון נתנדבו לזכות
הבה"ח יעקב יצחק אייזיק בן ורד לאה נ"י
לזיווג הגון בקרוב

באר המעשיות

ויצו אותם.. קברו אותי אל אבותי (ט, מט)

בעיר אומאן חי יהודי אחד נכבד בעדתו. לעת זקנתו מכר האיש את מטלטלי וכלי ביתו ונסע לארץ ישראל, בשביל לבלות את שארית ימיו בארץ הקודש ולהיקבר אחרי מאה ועשרים שנה באדמת הקודש. והנה לא עברו ימים מועטים, והיהודי החליט פתאום לנסוע בחזרה לחו"ל לאומאן, וכן עשה. כעבור איזה זמן ראו פתאום בני אומאן שאותו יהודי חזר לעירם. נשתוממו כל בני העיר ולא ידעו פשר דבר, ונטפלו אליו בשאלות מכל עבר, מה זה היה לו לנסוע ולחזור, מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי קסבר, והוא שותק ואינו משיב כלום. ויהי הדבר לחידה לבני העיר.

ויהי היום והיהודי חלה, ושלח לקרוא אליו את הגבאים של חברה קדישא כי דבר נחוץ לו אליהם. הגבאים באו, והנה החולה מדבר עמהם דברים של מה בכך שאין בהם ענין. התפלאו הגבאים והלכו להם. למחר שלח עוד פעם לבקש אליו את הגבאים. לכתחילה סירבו הגבאים ללכת, ואחר כן נמלכו והלכו אליו, והחולה שוב מדבר עמם דברים שאין בהם ממש. כעסו הגבאים על שהטריחם לבטלה, והלכו להם. ביום השלישי, והחולה שולח שוב אחרי הגבאים ולא אבו לשמוע. באו ואמרו להחולה שאין הגבאים רוצים ללכת. שלח להודיעם כי הפעם יבאר להם הטעם של הזמנתו והוא מפציר בהם מאוד שיעברו על מידותיהם ויבואו אליו. הגבאים באו וישבו סמוך למיטת החולה והחולה אמר להם, הגיע עכשיו הזמן לגלות לכם עובדא אחת מקורות ימי חי:

בימי עלומי הייתי נוסע לירידים שונים לסחור, ומזה הייתי מתפרנס. על הרוב היו נסיעותי למקומות שבגליל בארדיטשוב, ודרכי היתה שבכל זמן שהייתי עובר דרך בארדיטשוב הייתי מתעקב יום או יומיים בבארדיטשוב, לקבל פני הצדיק הרב הקדוש ר' לוי יצחק ז"ל ע"ש ויהי היום ואני נסעתי חזרה מיריד אחד ועברתי דרך בארדיטשוב. באתי לבית הצדיק והנה הוא עומד קודם התפלה כשהוא מטהלך בחדרו מעוסף בטלית, ואומר בדביקות נפלאה הפסוקים והפרשיות שקודם התפלה. לא הרהבתי עוז להיכנס אליו בשעה זו, ועמדתי בחדר הסמוך והקשבתי לנעימת קולו. פתאום באו בקולות וצווחות קבוצת אנשים אחרים, פתחו את דלת חדרו של הרב ונכנסו לשם כשהם ניצים ומריבים זה את זה, ובאו אל הרב לדון תורה, ושמעתי שתוכן הדין תורה כך הוא.

יהודי עני אחד היה עסקו עסק החלפנות. מתוך שלא היה לו כסף של עצמו לסחור בו, היה לוהו ממכרי סכומים מסוימים ונושא ונותן בחילופי מטבעותיהם ומשתכר קצת ומשלם הוצאותיו, וחוזר חלילה. בלילה הזה אבד מהיהודי סכום של שלוש מאות רובלים שנטל בהלוואה. לצערו הגדול לא היה גבול. גם מטה לחמו נשבר, וגם לגנב ייחשב. וחשד היהודי את המשרתת היהודית שלו שהיא גנבה את הכסף. המשרתת צועקת שידה לא היתה במעל, והיהודי מחרף ומגדף אותה, ודורש בתוקף שתשיב את הכסף. הלכה המשרתת וסיפרה הדברים לאביה ולאמה והללו באו לזעוק על שחושד את בתם - בת ישראל כשרה במעשה כזה ויורד לחייה, והיהודי המסכן צועק עליהם ועל בתם כאחד, עד שהחליטו כולם לבוא להרב. שמוע הרב את טענותיהם ואמר: מחד גיסא, רואה אני גם שהמשרתת היא חפה מפשע וחשד חינום הוא זה אבל מאידך גיסא היהודי המסכן לא בדה הדבר מליבו בשביל להתגולל על המשרתת אלא השאיר את הכסף בביתו והכסף אבד. היכן נמצא הכסף האבוד - אינני רואה לצערי. והלך הצדיק בחדרו אנה ואנה בצער גדול כשאינו יודע איך להושיע את כולם. פתאום עמר הצדיק בתוך החדר ואמר: אילו היה נמצא איזה איש שהיה נותן לי שלוש מאות רובלים בשביל למלא ליהודי את הפסדו, הייתי מבטיח לו עולם הבא.

אני, כששמעתי מאחורי הדלת את דברי הצדיק, פתחתי את הדלת נכנסתי לחדרו ואמרתי, האם יתן הרבי את הבטחתו זאת גם בכתב? נענה הצדיק ואמר הן. תיכף הוצאתי מכיסי את כל צרור כספי שהיה שלוש מאות רובל כסף ומסרתי להצדיק. הצדיק נתן את הכסף ליהודי, ואמר להמשרתת: בשביל שחשדוך בחנם, אני מברך אותך שתמצאי שידוך טוב. ולהיהודי אמר ואותך אני מברך שלהבא לא יהיה לך עוד שום היזק. האנשים יצאו מבית הצדיק שבעי רצון, והצדיק עמד להתפלל. לאחר התפלה נכנסתי שוב להצדיק, והזכרתי לו את הבטחתו בדבר הכתב. מיד ציוה הצדיק על הגבאי שלו להביא לפניו עט ודיו ונייר. הביא הגבאי את כלי הכתיבה והצדיק כתב איזו פתקה, כפל את הכתב על גבי החלק, מסר לי את הפתקה, ואמר לי: הא לך פתקה זו, והיזהר לבלי לפתחה ולבלי לקרוא את הכתוב בה כל ימי חיך. כשיגיעי קצף, ותרגיש בעצמך שהיום יום פטירתך תמסור את הפתקה לגבאי החברה קדישא, ותבקש שיניחו את הפתקה בתוך קברך. קיבלתי את הפתקה בשמחה, וכמובן נזהרתי לבלי לפתחה ולבלי לקרוא. ובשביל שתישמר הפתקה בשלימות, נמלכתי להצניעה במקום מיוחד. נתתי את הסידור שלי לכורך ספרים שיכרכנו מחדש, ובתוך עור הכריכה שמתי את הפתקה.

כשנסעתי לארץ ישראל, שכחתי מרוב הטרדה לקחת את הסידור. לא הרהרתי הרבה, אלא מיד שבתי מהארץ הקדושה. כשנחליתי ונדמה לי שקרב קצי, שלחתי לקרוא לכם. אבל כשבאתם הוקל לי קצת, והרגשתי שהיום עדיין איננו היום האחרון ולא רציתי לגלות העובדה טרם הזמן, ולכן הוכרחתי להשיאכם לדבר אחר. וכך היה גם ביום השני. היום כבר מרגיש אני באמת שבא קצי, ולכן אני מוסר לכם הפתקה, ואני מבקש מכם לקיים דברי הצדיק ולהניח הפתקה בתוך קברי. הגבאים קבלו את הפתקה והבטיחוהו לקיים בקשתו, וכעבור שעות אחדות נפטר האיש. לאחר שנפטר אמרו הגבאים, הצדיק הרי הזהיר רק להנפטר בלבד שלא יקרא את הפתקה. אבל עלינו, לאחר שהאיש נפטר, אין איסור כלל לקרוא אותה. פתחו את הפתקה ומצאו כתוב בה: "פתחו לו שערי גן עדן - לוי יצחק בן שרה שאשא". קיימו הגבאים את המוטל עליהם, והניחו את הפתקה בתוך קבר הנפטר, וקברוהו בכבוד גדול.

(סיפורי חסידים)